

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

4. In Ædificatione Domus Sapientiae initium ducendum à Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

ARTICVLVS IV.

In Ædificatione Domus Sapientiæ initium ducendum à Deo.

EX hæctenus commemoratis satis liquet, verissimum esse istud: *Nisi Dominus adificauerit Domum, in vanum laborauerunt qui adificant eam;* ac proindè, coniunctionem cum DEO per veram iustitiam, pietatem, amicitiam, quæ per mandatorum Diuinorum obseruationem obtinetur & conseruatur, esse optimum medium Scientiam Sapientiàmque obtinendi; & frustra esse, qui sine hoc, manum imprudenter Ædificationi Ædificij Diuini admouet. Hinc fit, vt Adolescentes parui ingenij, sed magnæ pietatis puritatisque, socijs valdè ingeniosos; hebetioris intellectus admodum acutos; obliuiosi, memoria tenaces, nullis penè naturæ subsidijs præditi, omnibus naturæ dotibus instructos, breui multis parasangis præcedant. Quocirca meum solet esse *Consilium*, vt litterarum studiosi, quamprimum animum in aliqua disciplinâ, ad illius arcana peruidenda, & scientias addiscendas applicant, sacra de peccatis omnibus exomologesi, sumptaque cum peculiari deuotione Synaxi, auxiliatorem DEVM sibi propitium ac beneuolum current reddere: Quo pacto ad benignos Domini influxus, ipsamque Sapientiàm recipiendam retinendamque sese aptabunt. Nimirum, DEI donum est scientia omnis descendens à Patre luminum; sicut autem generosum vinum vas requirit non putidum, non fæce, vel amurcâ sordidum, sed benè perpurgatura purumque; ita illa, postulat animum à peccati labe mundatum & nitentem. Nam *in malucolam animam non introibit Sapiencia, nec habitabit in corpore subdito peccatis*, vt inquit Sapiens, cap. i. Sapienciæ. Quemadmodum in speculo labeculis insperfo,

stellæ aut non videntur, aut obscure admodum: sic in mente peccatis infectâ, & multo magis criminibus grauioribus, radij Diuini ad Scientiam maximè necessarij, ipsaque Scientia, aut non enitet, aut tenuiter admodum. Cogitate populum Iudaicum Dei iussu tribus diebus veteris vitæ sordes purgauisse, priusquam ad legis Sapientiam discendam admitteretur: & nobis peccatorum sordibus inquinatissimis incerta & occulta Sapientiæ Diuinæ mox parebunt?

EST accommodata huic loco similitudo S. Augustini, quam habet in Soliloquijs, lib 1. cap. 6. Disciplinarum certissima talia esse, qualia illa, quæ à sole illuminantur, vt videri possint: DEVM autem esse qui illustret. Ad cuius explicationem adiungit S. Thomas loco cit. Ratio ita est in mentibus humanis, vt in oculis aspectus: mentis enim oculi sunt sensus animæ. Sed sensus corporis quantumcumque sit purus, non potest aliquod visibile cernere, sine Solis alterius-ve astri illuminatione, aut insito quodam lumine. Ergo, hominum mens quantumcumque sit perfecta, non potest ratiocinando veritatem cognoscere, absque illustratione Diuina. Adquam obtinendam, alterum do *Consilium*, vt nunquam litterarum studiosus mane, meridie, & vespere libros tractare incipiat, nisi precibus ad DEVM Diuosq; Cœlites præmissis, opem Principis Architecti implorauerit. Apud Gentiles, quos Natura solùm instituerat, solenne erat illud, *A Ioue principium*. Et in Republica Romana omnium rerum magnarum à Dijs immortalibus principia duci consueisse Tullius profitetur. Illud quoque à maioribus bene ac sapienter institutum Plinius in panegyrico commendat, vt quemadmodum rerum agendarum, ita dicendi (adde. studendi) initium à pregarionibus caperetur, quod nihil rectè, nihilque prouidenter

denter sine Deorum immortalium ope, consilio, honore auspicarentur.

EXEMPLVM eius præclarum est, pro Oratoribus, in Cicerone, defendente Rabinium perduellionis reum, atque ita exordiēte: Primum quod in tantâ dimicatio-
ue capitis, famæ, fortunarumq; omnium fieri necesse,
est, ab Ioue Opt. Max. ceterisq; Dijs Deabusq; im-
mortalibus, quorum ope & auxilio multo magis hæc,
Respublica. quàm ratione hominum gubernatur, pa-
cem ac veniam peto: precorq; ab ijs, vt hodiernum,
diem, & ad huius salutem cōseruandam, & ad Remp.,
constituendam ILLVXISSE patiantur. Quemadmodum
autem priscos Oratores ab Ioue, ita antiquos vates ab
inuocatione Numinis alicuius principia proce-
traxisse animaduertimus. Cuius antiquissimi moris me-
minit Seruius, tum in Id. VII. Ænead.

Dij nostra incepta secudent. Tum in illud XII.

Prefatus Diuos folio Rex infit ab alto.

Religiosus Poëtæ Christiani, ab inuocatione Sanctissi-
mæ TRIADOS, aut SPIRITVS-SANCTI, adiuncto DEI-
PARÆ patrocinio, opera sua aggrediuntur. Quorū plu-
rima sūt exēpla, at vnus maximè oblectauit me recētis,
sed nobilis Poëtæ carmen inuocatorium, quod princi-
pio suæ Soteridos (sic appellat, Christi Soteris Nostri
vitam omnem libris XII. versu heroico conscriptam) in-
feruit, dignum quod hic quoque legatur.

Tu Numen, Tu verus honos, Tu Spiritus almus
Et Nati, & Genitoris Amor, Tu vincula rerum,
sancte moue Vatem. Sunt magna exordia, magni
Hoc inceptum animi, tantæ sed pondera molis
Haud renuam, sancto firmes si pectus anhelum,
Numine, & adflatum tantas euoluere causas
Posses dabis. Cælo quare descendit alto
Vera DEI soboles, & sacra Virginis aluo
Sc olim condiderit Tibi plus quàm nota parentum.

F 4

Te

Te sine nil altum mens inchoat. En age, cunctas
 Rumpe moras. Helicon mihi cœlestis Olympi
 Pande libens, sacroque tuum medicamine Vatem
 Imbue & errorum quidquid superesse videbis,
 Pelle procul, puramque meo sub pectore mentem
 Conde, mihi, ut pateant, tantarum exordia rerum.
 Latus & optatæ referam solaria palmæ.
 Tu Genitrix, Tu Sponsa Dei, Tu Filia tanti
 Principis, haud renuas voris, precibusque vocari
 Tu Sydus, Tu Diua mihi, Tu Numen, honosque
 Tu quoque Virginei flos intemerate pudoris
 Cuique nouem menses libuit gestare potentem
 Carminis Auctorem, & sacratum condere piguis
 Virgineis claustris: nec erat dubitabile verum,
 Da scopulos vitare omneis, vitare minaceis
 Et cœli, pelagique iras, & in hospita saxa:
 Ut tandem valem reduci contingere cymba
 Opratum litus, portusque intrare petitos.

Stephanus Maccius Durantinus.

ARTICULUS V.

*In Nomine Domini inchoanda edificatio
 DOMVS SAPIENTIÆ.*

IVSTINIANVS Imperator Institutiones suas à solem-
 ni illa formulâ, Sapientiæ Amatoribus, in li-
 bris omnibus suis, immò disputationibus, & disser-
 rationibus ac consultationibus, publicis & priuatis
 vsurpandâ. IN NOMINE DOMINI, auspicator. Quâ,
 in vestibulo præclarissimi operis, dum Adolescentes
 maturi, post litteraturæ politioris, & Philosophiæ stu-
 dia, Themidis sacris initiari incipiunt, eos monere vo-
 luit, tanquam optimus Iustitiæ Sacerdos, illos non pro-
 priarum virium fiduciâ, non ingenij perspicacis, non
 tenacis memoriæ, non confirmati iudicij, denique non
 naturæ, quamuis optimæ præsidij nixos, ad grauissimi,
 & Reipublicæ Christianæ, post sacram Doctrinam utri-
 que

liffimi